

Bicko Selo i njegov doprinos hrvatskoj kulturi zabilježen na stranicama Leksikona brodskih pisaca

Stipić, Ivan

Source / Izvornik: **Valentin Benošić i Bicko Selo u kontekstu slavonske i hrvatske književnosti: Zbornik radova, 2020, 77 - 99**

Conference paper / Rad u zborniku

Publication status / Verzija rada: **Accepted version / Završna verzija rukopisa prihvaćena za objavljivanje (postprint)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:262:266840>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-22**



Repository / Repozitorij:

repository.unisb.hr - The digital repository is a digital collection of works by the University of Slavski Brod.

Stipić, Ivan. Bicko Selo i njegov doprinos hrvatskoj kulturi zabilježen na stranicama Leksikona brodskih pisaca // Domaći interdisciplinarni znanstveno - stručni skup: Valentin Benošić i Bicko Selo u kontekstu slavonske i hrvatske književnosti: Zbornik radova / Stipić, Ivan (ur.). Osijek ; Slavonski Brod: Društvo hrvatskih književnika, Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski ; Brodski kulturni krug Pannoniae gloria, 2020., str. 77-99.

BICKO SELO I NJEGOV DOPRINOS HRVATSKOJ KULTURI ZABILJEŽEN NA STRANICAMA LEKSIKONA BRODSKIH PISACA¹

Sažetak:

Leksikon brodskih pisaca objavljen 2016. godine u nakladi Gradske knjižnice Slavonski Brod i Društva hrvatskih književnika, kao knjižničarski i književni priručnik, popisao je i opisao rad tristotinjak osoba iz književnosti, pedagogije i kulturne povijesti Slavanskog Broda i gravitirajućeg mu područja (Brodskog Posavlja). U njemu su zabilježeni i književni i kulturni pregoaci s područja Bickog Sela i cijele Općine Garčin (s osam pripadajućih naselja).

Autor će u ovom radu, analizom predmetnog Leksikona, izdvojiti pisce povezane zavičajnošću s predmetnim područjem Bickog Sela i općine Garčin i opisat njihov rad i doprinos hrvatskoj kulturi. Pored analize Leksikona brodskih pisaca u radu će se uvodno, u kratkim crtama, obraditi fenomeni leksikografije, zavičajnosti i zavičajnih zbirki u knjižnicama s posebnim osvrtom na njihovu fenomenološku datost u okvirima knjižničarstva u Slavanskom Brodu i Brodskom Posavlju.

Rad bi trebao brojčano i postotno odrediti zastupljenost Bickoseljana i stanovnika općine Garčin u kulturno-povijesnoj i književnoj produkciji Brodskog Posavlja te njihov trag na nacionalnoj razini.

Na kraju rada, u njegovu prilogu autor će popisati cjelovitu pojednostavljenu bibliografiju radova pisaca s područja općine Garčin i radova o Garčinu.

Ključne riječi: Leksikon brodskih pisaca, Garčin, Bicko Selo, bibliografija, zavičajnost, leksikografija, književnost

¹ Stipić, Ivan; Grubanović, Mirna; Mataić Agičić, Darija. Leksikon brodskih pisaca. Slavonski Brod : Gradska knjižnica ; Zagreb : Društvo hrvatskih književnika, 2016.

Umjesto uvoda

Promišljati i raspravljati o Bickom Selu i njegovom doprinosu hrvatskoj kulturi u kontekstu knjige kojoj ste jedan od autora zasigurno nije jednostavan zadatak. Naime, u slučajevima gdje autor sam piše, analizira i raspravlja o svojem djelu ponajveći problem koji se pred njega stavlja je vlastita objektivnost u pristupu. Drugi problem za autora bilo kojeg leksikografskog djela svakako predstavlja njegova takozvana dovršenost u obuhvatu projektom zadanih entiteta kao i u dubini njihove analize i prikaza. Oba problema su zajednički dio rada bilo kojeg leksikografa koji se, uz najbolju volju, ne daju izbjeći. Svaki autor mora biti zadovoljan već s tim da navedene propuste svede na najmanju moguću mjeru.

Leksikon brodskih pisaca obuhvatio je svojim projektom sve, a svojim sadržajem većinu pisaca i književnih stvaratelja grada Slavenskog Broda s gravitirajućom okolinom. Na njegovim stranicama zabilježeno je šesnaestero autora s današnjeg područja koje administrativno nosi naziv Općina Garčin,² a između njih i troje autora koji su svojim rođenjem, životom ili radom kao književnici trajno zadužili i Bicko Selo.

Kako bismo lakše i jasnije prikazali kulturni doprinos književnih pregalaca Bickog sela (Biđana), unutar navedenog Leksikona uvodno ćemo nešto reći o njemu samom. Nakon toga, analizom njegova sadržaja popisat ćemo i odrediti rad zastupljenih autora s područja općine Garčin i, unutar nje, Bickog Sela. Na kraju ćemo, uvidom u leksikografske propuste autora, spomenuti i neke novootkrivene, u Leksikonu nezastupljene autore.

² Općina se nalazi u istočnom dijelu Brodsko-posavske županije. Po popisu stanovništva iz 2001. godine imala je 5.586 stanovnika raspoređenih u 9 naselja: Bicko Selo, Garčin, Klokočevik, Sapci, Selna, Trnjani, Vrhovina i Zadubravlje. Više na: <https://www.opcina-garcin.hr/> (Službena stranica Općine).

Stručni skup Valentin Benošić i Bicko Selo u kontekstu slavonske i hrvatske književnosti, na njemu izloženi radovi, kao i ovaj rad, trebali bi ispraviti tj. nadoknaditi u nekom leksikografskom pothvatu u budućnosti ili nekom novom dopunjenom i izmijenjenom izdanju sve propuste Leksikona brodskih pisaca u bilježenju književno-kulturnog doprinosa Bickoseljana korpusu hrvatske književnosti.

1. Zavičajnost, zavičajna zbirka u knjižnici, leksikografija i Leksikon brodskih pisaca

Proleksis enciklopedija definira zavičajnost (domicil) kao „pripadnost pojedinca nekoj općini.“³ Iz navedene pripadnosti nekoj zajednici (općini) pojedinac polaže prava i obveze koje mu pripadaju. Zavičajnost se stječe „trajnim boravkom i vlasništvom nekretnina na području neke općine, podrijetlom, udajom i sl.“⁴ Zajednica pak, među ostalim, baštini i duhovni, intelektualni rad pojedinaca koji su je činili ili čine. Taj intelektualni rad pojedinaca, zajedno s materijalnom baštinom koju zajednica posjeduje, reprezentira i identificira zajednicu spram neke druge zajednice, a nazivamo ga kulturno nasljeđe. Zajednica je ono što se posjeduje, ali i ono što se baštini. Ozbiljnost neke zajednice koju ona pokazuje prema sebi samoj reprezentira i sustavna skrb za njezino kulturno nasljeđe. Različiti oblici očuvanja baštine kao što su: rad udruga u kulturi, sakupljanje i reprezentiranje baštine kroz različitu tiskarsku djelatnost, održavanje tradicionalnih religioznih i općekulturnih običaja i dr. zorno pokazuju izgrađenu svijest o vlastitom

³ Zavičajnost (domicil) // Proleksis enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 22. lipnja 2012., Dostupno na: <https://proleksis.lzmk.hr/50952/> (15.3.2020.)

⁴ Isto

identitetu i o važnosti koju neka zajednica, uz refleksiju prema drugima, pridaje sama sebi.

Ilija Pejić, knjižničarski savjetnik, zavičajnu zbirku određuje kao „posebnu zbirku koja skuplja, obrađuje, smješta, čuva i daje na korištenje tiskanu ili na drugi način umnoženu građu o nekom području, građu izdanu bilo gdje u svijetu, a stvorili su je ljudi koji su na bilo koji način vezani uz taj kraj te publikacije koje su izdane ili pak tiskane na tom lokalitetu”.⁵

Zavičajna zbirka Gradske knjižnice Slavonski Brod po čl. 33., 37., 38. i 39. Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/19, NN 98/19)⁶ dužna je trajno skrbiti o prikupljenim primjercima tiskane i/ili elektroničke građe koja je tiskana, izdana ili svojim sadržajem opisuje lokalne fenomene na prostoru Brodsko-posavske županije.

Kroz vremensko razdoblje od pet godina (2013. do 2017.) Gradska knjižnica Slavonski Brod intenzivno je pristupila popisivanju, odabiru i usustavljenju građe koja svojim autorstvom, svojom fenomenologijom ili na neki drugi način pripada idealnom fondu, od strane knjižničara zamišljene, Zavičajne zbirke. Projekt njezine izgradnje odvijao se paralelno na tri razine:

- izrada popisa i izgradnja elektroničkog kataloga Zavičajne zbirke,
- stvaranje zasebne Zbirke Domovinskog rata s posebnim dijelom vezanim uz rat u Slavonskom Brodu i brodska ratna stradavanja,
- projekt stvaranja Zavičajnog digitalnog repozitorija brodske baštine – Brodensia⁷ i

⁵ Pejić, Ilija. Zavičajna zbirka Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar. // Bjelovar: Prosvjeta, 1996. Str. 9.

⁶ Zakon o knjižnicama. // Narodne novine 105 (1997). Dostupno na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_10_105_1616.html (7.2.2018.)

⁷ Autorski projekt (Ivan Stipić, ravnatelj) stvaranja Zavičajnog digitalnog repozitorija brodske baštine – Brodensia (www.brodensia.hr) koji je znanstveno, unutar struke valoriziran kao jedan od najuspješniji u RH – Škrabo, Katarina ; Vrana, Radovan. Digitalne zbirke u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 60, 1(2017) .

- Projekt ciljanog izdavaštva kroz pokrenuti autorski projekt Brodske leksikografije.⁸

Nas ovdje, po zadanoj temi, primarno interesira zavičajem zadani projekt Leksikografije⁹ u konkretnom projektnom zadatku tj. enciklopedijska leksikografija koja svoju posebnost, za razliku od leksikona u tradicionalnom smislu tj. rječnika koji se bave riječima kao riječima, vidi u pristupu riječima kao pojmovima i njima se bavi na način njihova opisivanja, popisivanja i organizacije. Na taj način enciklopedijska leksikografija „se bavi znanjem i to kao *enkiklios paideia*, dakle *općim znanjem kao obrazovanjem*.“¹⁰

Potreba prezentacije vlastitog kulturnog nasljeđa Slavenskog Broda i Brodskog Posavlja (gravitirajućeg područja) tj. *obrazovanja o vlastitosti* pronašla je put do svoje realizacije kroz knjižnični projekt Brodska leksikografija koji je zbog niza okolnosti 2018. godine, za nadati se, privremeno zaustavljen. Projektnim zadatkom pristupilo se segmentiranoj izradi različitih, manjim temama zadanih leksikografskih izdanja koja su, kao građa, trebali rezultirati izradom *Brodskog biografskog leksikona* i u svojoj konačnosti izradom općeg Brodskog leksikona. Iz projektom izvedenog koncepta do sada je javnosti kroz nakladništvo prezentirano više parcijalnih dijelova projektnog zadatka:

⁸ Autorski projekt (Ivan Stipić, ravnatelj) Brodske leksikografije koji bi trebao, nakon temeljitog istraživačkog rada, konzervirati kulturno-identitetsku povijest (ljudi, mjesto, vrijeme i događaji) grada Slavenskog Broda i prostora Brodskog Posavlja u cjelini.

⁹ Leksikografija // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=35936> (15.3.2020.)

¹⁰ Vujić, Antun. Acta Lexicographia : Prema utemeljenju enciklopedijske leksikografije. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2015., str. 12.

- Stipić, Ivan; Grubanović, Mirna; Mataić Agičić, Darija. *Leksikon brodskih pisaca*. Slavonski Brod : Gradska knjižnica ; Zagreb : Društvo hrvatskih književnika, 2016.,
- Čeglaj, Željko. *Brodске, športske priče iz davnine*, knj. 1. Slavonski Brod : Gradska knjižnica Slavonski Brod, 2016.,
- Čeglaj, Željko. *Brodске, športske priče iz davnine*, knj. 2. Slavonski Brod : Gradska knjižnica Slavonski Brod, 2017. i
- Uzelac Schwendemann, Stribor. *Stare brodske gostionice : prilozi za poznavanje povijesti brodskog ugostiteljstva*. Slavonski Brod : Diozit, 2018.

Navedenom leksikografskom nizu treba pridodati već realizirani (2017.) projekt popisivanja i opisivanja brodske židovske zajednice i njezina nasljeđa koji je autorski rad publicista Stribora Uzelca Schwendemanna objavljen u dvije publikacije: *Leksikon mrtvih: Prilog za proučavanje brodske Židovske zajednice* (2011.) i *Židovski Brod: Kulturno-povijesne krhotine* (2011.). Na žalost u rukopisu su ostale pripreme za *Leksikon brodske likovnosti* i za *Brodski politički leksikon*. Za nadati se kako će projekt u nekoj bližoj budućnosti biti institucionalno (Gradska knjižnica) ili vaninstitucionalno (udruge ili pojedinci) nastavljen.

Sam *Leksikon brodskih pisaca*¹¹ popisao je i opisao više od 300 autorica i autora (književnost, religiozna književnost, pedagogija, povijest kulture). Obradio je 2080 samostalnih djela, 98 djela u suautorstvu, 119 rukopisa, 145 prijevoda, 5523 autorska zapisa, 2294 zapisa o literaturi, 234 zapisa druge vrste (zvučna, elektronička, vizualna i kartografska građa) ili ukupno 10 530 bibliografskih podataka.

¹¹ Javni odjek Leksikona brodskih pisaca vidljiv je iz više objavljenih recenzija i prikaza kao što su: Oraić Tolić, Dubravka. Zlatno žito brodskoga kulturnog polja. // Hrvatska revija 17 1(2017), str. 56-58. ; Schwendemann, Stribor. Tragovi posred puta (2) ili Doumci gorčine. Slavonski Brod : vlast. naklada, 2019., str. 83-84. i dr.

2. Općina Garčin i Bicko Selo u Leksikonu brodskih pisaca

O Općini Garčin i njezinim selima pisano je i od strane autora koji nisu zabilježeni kao njezini zavičajnici¹². Najčešći oblici pisanja su manja monografska izdanja o njezinim selima kao i o športu, kulturi i drugim oblicima društvenog života (vatrogasna društva, prirodni i vjerski fenomeni, ...). Veća i značajnija monografska izdanja – mjestopisne povjesnice napisane od strane Ilije Maoduša koji za sebe voli reći da je Selnjanin i vrlo se često potpisuje s Ilja Selnjan dobila su do sada garčinska sela: Selna, Garčin, Vrhovina i Zadubravlje. Za nadati se kako će njegov projekt pisanja povjesnice Bickog Sela također biti uskoro okončan i predstavljen javnosti. Monografsko izdanje povjesnice Bickog Sela bilo bi, kao povijesni izvor i građa, od velike pomoći povjesničarima, leksikografima i svim drugim zainteresiranim istraživačima slavonske i hrvatske povijesti.

Sa prostora današnje općine Garčin unutar Leksikona brodskih pisaca pobrojano je i obrađeno ukupno šesnaest osoba. Najviše zabilježenih je iz općinskog središta Garčina, ukupno njih osam:

- Akšamović, Antun, svećenik i vjerski pisac,
- Andrić-Novinc, Nedjeljka, strukovna radnica, pjesnikinja,
- Filakovac, Ivan, učitelj i pučki prosvjetitelj,

¹² Jedan od njih je i **Antun Dević** (Davor, 17. svibnja 1941. – Osijek, 24. siječnja 2020.), svećenik i vjerski kroničar. Proučavao lokalnu povijest mjesta u kojima je djelovao (amaterski prikupljao dokumente iz rimskih arhiva) i pisao spomenice župa. Napisao i spomenice župa Garčin (Župa Garčin, 2008.) i Trnjani (Župa Trnjani, 2009.) Drugi autor, **Petar M. Stojiljković**, časnik u JNA u Slav. Brodu i pjesnik koji je objavio tri samostalne zbirke pjesama. Rođen je u Bučiću (Republika Srbija), 25. lipnja 1937., a umro je u Slavanskom Brodu, 8. siječnja 1975. Zajedno je s **Ivkom Katić** uredio knjigu 'Tako se kovalo bratstvo i jedinstvo' u izdanju Kulturno–umjetničkog društva Mićo Vitas (Trnjani, 1972.). Treći je **Antun Djamić** iz Gornje Bebrine (26. studenog 1912.), nastavnik, knjižničar i književni povjesničar. Područje interesa mu je starija hrvatska književnost u Slavoniji te bibliografska i tekstoška istraživanja. Pisao je Glasniku arhiva Slavonije i Baranje i o Graničarskim vojnim službenicima zabilježenim u maticama župa Vrhovine i Garčina.

- Klaić, Franjo Žaverij, pedagog i pučki prosvjetitelj,
- Klaić, Vjekoslav (punim imenom Alojzije Ferdinand Franjo), akademik, povjesničar i prozaist,
- Maoduš, Marija, strukovna radnica i pjesnikinja.
- Odobašić, Ivica, strukovni radnik, pjesnik i
- Tomac, Zdravko, znanstvenik, politolog i pisac.

Ovim popisom svakako nije završen cijeli niz osoba koje su na neki drugi način, osim na području pisane riječi, trajno obilježili i zadužili lokalnu Garčinsku zajednicu. Vrijedno je samo spomenuti skladatelja **Zdenka Runjića**,¹³ **Viktora Bernfesta**¹⁴ i **Vladimira Vrljića Ankinog**.¹⁵ Uz sve navedene autore *Leksikon brodskih pisaca* zabilježio je i više slavonskobrodskih autora koji su po svojem porijeklu vezani uz Garčin¹⁶ i Selnu.¹⁷

Kao što smo već uvodno zaključili, izrada Leksikona sa sobom je nosila i opasnost od propusta u popisivanju autora koji su poradi svojeg rada i na osnovu zadanih leksikografskih kriterija u njega trebali biti uvršteni. Autori su, zbog manjkavosti dostupnih kataloga i drugih izvora, u *Leksikon brodskih pisaca* propustili uvrstiti rođenog Garčinca, vojnika i spisatelja Pavla Bodiša.¹⁸ koji je svojim radom zaslužio mjesto unutar stranica *Leksikona*.

¹³ Rođen u Garčinu 26. listopada 1942. Umro je u Krapinskim Toplicama 27. listopada 2004. Bio je jedan od najznačajnijih hrvatskih skladatelja zabavne glazbe 20. stoljeća.

¹⁴ Rođen u Garčinu 14. 8. 1894. Umro je u Zagrebu 23. 8. 1978. Poznati je hrvatski akademski kipar i medaljar.

¹⁵ Rođen je 1950. godine u Garčinu. Slikar koji je do sada izlagao na više od 60 samostalnih izložbi. Danas živi u Zagrebu.

¹⁶ Književna obitelj Rem: Vladimir, Goran i Paula.

¹⁷ Rea Mihaela Maoduš

¹⁸ **Bodiš, Pavle**, vojnik, spisatelj (Garčin, 30.06.1926. - ?, ?) Osnovnu školu je polazio u rodnom selu, a gimnaziju u Slavonskom Brodu. Godine 1942. odlazi u partizane. Za vrijeme četvrte ofanzive teže je ranjen. Bio je član je Društva radnika pisaca N.R.H. u Zagrebu. Suradnik je u časopisu *Koraci, Novine mladih, Seljačka sloga* i *Crvena Zvezda*. 1954. godine slavonskobrodsko poduzeće *Plamen* objavilo mu je *Pripovijetke*.

Bicko Selo s troje u Leksikonu prezentiranih pisaca:

- Benošić, Valentin, pjesnik,
- Peračković, Nevenka, strukovna radnica i pjesnikinja,
- Tomac, Ivan, strukovni radnik i publicist

zbog tematske zadatosti zahtjeva posebnu pozornost i biti će detaljnije obrađeni u radu nešto kasnije.

Zadubravljje s dvoje zabilježenih i opisanih autora:

- Relković, Josip Stjepan, svećenik, leksikograf i prosvjetitelj i
- Jagnjić, Ivan, strukovni radnik i autobiograf

dijeli treće mjesto po broju zastupljenih osoba u Leksikonu brodskih pisaca s naseljem Trnjani iz kojeg nam potječu:

- Rothmüller, Aron Marko, operni pjevač, skladatelj i povjesničar kulture i
- Crepić, Josip, činovnik i prozaist.

Na kraju je naselje Selna zastupljeno sa samo jednim, ali izuzetno plodonosnim autorom:

- Maoduš, Ilijom, novinarom i zavičajnim kroničarem

koji je kao naš suvremenik svakako na poseban način kroz svoj istraživački rad na području zavičaja i svih fenomena koje on sa sobom nosi (religiozna baština, prirodni fenomeni, povijest društava, vatrogastvo, šport,...) trajno zadužio lokalnu zajednicu. Zajednicu koju je spletom različitih životnih okolnosti davno napustio, ali i kojoj se svakodnevno, na najizravniji mogući način vraća.

Kao što smo već uvodno zaključili, izrada Leksikona sa sobom je nosila i opasnost od propusta u popisivanju autora koji su poradi svojeg rada i na osnovu zadanih leksikografskih kriterija u njega trebali biti uvršteni. Autorskim propustom *Leksikon brodskih pisaca* nema zabilježenog

bickoseljanskog autora koji je publicirao tri samostalna književna djela. Predmetni autor je Mato Smoljo rođen u Sapcima 1952. godine, a nastanjen u Bickom Selu. Za nadati se kako je to jedini propust vezan uz Bicko Selo te kako će autori u nekom budućem, ponovljenom i/ili dopunjenom izdanju takve i slične propuste svesti na minimum.¹⁹

3. Valentin Benošić, Nevenka Peračković i Ivan Tomac

Troje Bickoseljana (Biđana) koji su svojom biobibliografijom zastupljeni u Leksikonu brodskih pisaca detaljnije ćemo prikazati, a o propuštenom autoru Mati Smolji više će riječi biti nakon potpunijeg uvida u njegovu biobibliografiju nekom drugom prilikom.

Valentin Benošić, i izvan lokalnih okvira prepoznati hrvatski pjesnik²⁰, rođen je u Stružanima 9. veljače 1941., a umro je vrlo mlad u Zagrebu 29. svibnja 1968. Osnovnu školu pohađa u Bickom Selu, ali je povremeno na liječenju u Zagrebu (u djetinjstvu obolijeva od tuberkuloze) i Slavonskom Brodu gdje završava učiteljsku školu i upisuje Pedagošku akademiju. Prvu pjesmu objavljuje u Telegramu 1962. Djeluje u brodscome, odnosno slavonskome književnom krugu. Prve su mu zbirke pod utjecajem A. B. Šimića (opsesivna tema smrti) i D. Tadijanovića (melankoličan doživljaj djetinjstva i zavičaja). Benošić se služi stihom govorne fakture, čime se pridružuje kanonizaciji hrvatskog slobodnog stiha. Odbornik je Skupštine općine Slavonski Brod,

¹⁹ Ovdje treba spomenuti i nezasluženo već pomalo zaboravljenog Garčinca koji unatoč velikim zaslugama na području kulture nije po zadanim kriterijima mogao dobiti mjesto u Leksikonu brodskih pisaca. Riječ je o **Glogovac, Blaž Dragutin**, svećenik i povjesničar (Garčin, 26. siječnja 1878. – Virovitica, 8. studeni 1917.) koji je u Katoličkom listu objavio rukopis J. Mihića o župama u Slavoniji (1907.)

²⁰ Vidi: Ristović, A. Odavde do smrti, Književne novine, Beograd, 1967.; Rem, G. Čitati Hrvatsku, Durieux, Zagreb, 1994.; Milanja, C. Hrvatsko pjesništvo XX. stoljeća, tom II, Zagreb, 2001. i dr.

tajnik Matice hrvatske, član Društva književnika Hrvatske. Zbog života obilježenog bolešću i prerane smrti, objavljuje samo tri pjesničke zbirke, a četvrta (prethodno priređena) izlazi nakon njegove smrti. Stalni pjesnički i duhovni mentor Valentina Benošića, prof. Martin Kaminski, umnogome je pridonio izlasku Benošićevih zbirki. Od osamostaljenja Republike Hrvatske objavljena su i dva autorska izbora njegove poezije. Pjesme su mu objavljene u još desetak različitih zbirki. Popisana literatura o njegovoj poeziji i životu u Leksikonu broji 30-ak jedinica.

Nevenka Peračković, strukovna radnica, pjesnikinja i pasionirana etnologinja rođena je u Bickom Selu 13. veljače 1951. Osnovnu školu pohađa u Bickom Selu i Garčinu, a srednju školu u Slavonskom Brodu. Radila je u Medicinskom centru u Slavonskom Brodu. Živi u Zadubravlju. Njezini radovi obogaćuju desetak publikacija. Objavljuje pjesme u zajedničkim zbirkama i u periodici: *Lovački vjesnik, Putujući Slavonijom, Tomislav, Marulić,...* Do sada je objavila jednu samostalnu zbirku pjesama. Amaterski se bavi slikanjem i sakupljanjem antikviteta.

Ivan Tomac²¹, strukovni radnik, vojnik i publicist, poznat i puno dalje od lokalne slavonskobrodske sredine, rođen je u Bickom Selu 18. prosinca 1919. gdje je i umro 29. kolovoza 1993. godine. Svoje radove volio je potpisivati kao „Ivan Tomac, seljak iz Bickog Sela“. Završava četiri razreda gimnazije te radi kao terenski službenik drvne industrije na sječama tadašnje brodske imovne općine. Godine 1937. (vrijeme oživljavanja i legalizacije radničkog i lijevog tiska), kao pripadnik naprednih intelektualaca, počinje pisati i zalagati se za političke i društvene promjene. Do 1941. objavljuje socijalno angažirane tekstove u periodici: *Istina, Brodska riječ, Narodni napredak, Narodna čitanka,*

²¹ Opširniji prikaz života i radu U: *Lukić, Veljko. Ivan Tomac : Sentimentalni odgojitelj bez premca u Slavoniji. Brodski Trag : Mjesečnik za promišljanja o kulturi življenja, 3(travanj-svibanj 2008.), br. 4.-5., str. 6.-7.*

Seljački svijet, Hrvatski list. Nakon zatvoreničkog iskustva tijekom drugog svjetskog rata i publicističko-novinarskog ratnog iskustva u partizanima, pišući za mnoge tiskovine, postaje glavni urednik Glasa Slavonije. Zbog nedokazivih 'političkih grijeha' ponovo gubi posao i robuje u državi koju je aktivno stvarao. Nakon zatvora nastavlja se javljati sa svojim priložima u tisku. Životni mu je projekt *Slavonski narodni kalendar* koji obnavlja 1961. godine i uređuje do svoje smrti.²² Autorove tekstove, duboko ukorijenjene u slavonski zavičaj, žanrovski je ponekad teško odrediti (feljtoni, putopisi, kronike,...), ali u svima njima Tomac je pisac svoga kraja. Beletrizirani feljtoni (Slavonske kronike), iako su tematski lokalno određeni Slavonijom kao sudbonosnom temom, imaju crte univerzalnosti. U Biblioteci Brodski pisci objavljena mu je posthumno knjiga pod naslovom *Posavske teme*.

Zaključak

Leksikon brodskih pisaca, s 316 obrađenih autora, unutar svojih stranica pobilježio je i 16 autora s prostora općine Garčin što znači kako je ista u njemu zastupljena s nešto više od 5% autora (*Leksikon* nije zabilježio Pavla Bodiša), a Bicko Selo s troje prikazanih autora zauzima prostor od gotovo 1% zastupljenih autora. Da *Leksikon* nije propustio zabilježiti gosp. Matu Smolju i njegove radove broj zastupljenih autora Bickoseljana bio bi iznad 1%. S obzirom na obuhvaćeni gravitacijski slavonskobrodski prostor od sela Davor na zapadu do sela Velika Kapanica i Slavonski Šamac na istoku i broj naselja unutar njega možemo zaključiti kako su i općina Garčin i samo Bicko Selo s navedenim udjelima u *Leksikonu* zastupljeni iznad pripadajućeg im postotka. Podrobnijom analizom svega onog što je napisano o općini Garčin kao i uvidom u cjelokupni rad ljudi koji su svojim podrijetlom ili životom obilježeni

²² Svojim se publicističkim radovima javlja u različitim publikacijama gotovo 170 puta.

kao općinski zavičajnici i zavičajnici Bickog Sela, općina Garčin i Bicko Selo i njegovi stanovnici mogu bez ustručavanja biti zadovoljni svojom zastupljenošću u korpusu pisane baštine Brodskog Posavlja. Svakako je za izdvojiti na jednu stranu rad na lokalnoj, šokačko-slavonskoj baštini prikazan kroz vrlo bogat pisani trag o životu i običajima, športu, lovstvu, crkvi i drugim životnim aktivnostima, ali pri tom se nikako ne smije zanemariti istovrijedan rad na polju književnosti na drugu stranu. Književni rad baština je i budućih generacija kojima pripada njegova valorizacija i smještaj unutar korpusa hrvatske književnosti.

Literatura

Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <https://www.enciklopedija.hr/>

Lukić, Veljko. Ivan Tomac : Sentimentalni odgojitelj bez premca u Slavoniji. Brodski Trag : Mjesečnik za promišljanja o kulturi življenja, 3, 4-5(travanj-svibanj 2008.).

Milanja, Cvjetko. *Hrvatsko pjesništvo XX. stoljeća*, tom II, Zagreb, 2001.

Narodne novine. Mrežno izd. Zagreb : Narodne novine, <https://www.nn.hr/>
(pristupljeno 10. VII. 2020.)

Općina Garčin. Mrežne stranice općine Garčin. <https://www.opcina-garcin.hr/>
(pristupljeno 10. VII. 2020.)

Oraić Tolić, Dubravka. Zlatno žito broskoga kulturnog polja. // Hrvatska revija 17, 1(2017). Pejić, Ilija. *Zavičajna zbirka Narodne knjižnice „Petar Preradović“* Bjelovar. Bjelovar : Prosvjeta, 1996.

Proleksis enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <https://proleksis.lzmk.hr/> (12. VII. 2020.)

Rem, Goran. *Čitati Hrvatsku*, Zagreb : Durieux, 1994.

Ristović, Aleksandar. Odavde do smrti. // Književne novine, 19, 301(1967).

Schwendemann, Stribor. *Tragovi posred puta (2) ili Doumci gorčine*. Slavonski Brod : vlast. naklada, 2019.

Stipić, Ivan; Grubanović, Mirna; Mataić Agičić, Darija. *Leksikon brodskih pisaca*. Slavonski Brod : Gradska knjižnica ; Zagreb : Društvo hrvatskih književnika, 2016.

Škrabo, Katarina ; Vrana, Radovan. Digitalne zbirke u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 60, 1(2017).

Vujić, Antun. *Acta Lexicographia : Prema utemeljenju enciklopedijske leksikografije*. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2015.

Prilog

Pojednostavljena bibliografija radova pisaca s područja općine Garčin i radova o Garčinu (abecedni, autorski popis, izvor: Leksikon brodskih pisaca i dr.)

Popis je, poradi svjesnosti autora o tkz. 'otvorenosti' retrospektivnih bibliografskih zapisa (nedostupnost izvora, nepotpunost postojećih bibliografija i dr.) otvoren za sve moguće dopune u budućnosti!

1. Akšamović, Antun. Prva pastirska poslanica biskupa bosansko-djakovačkoga i srijemskoga Antuna Akšamovića: svećenstvu i vjernicima svoje biskupije, Biskupijska tiskara, Djakovo, 1920.
2. Akšamović, Antun. Korizmena poslanica, Biskupijska tiskara, Đakovo, 1925. Fastenbrief für das Jahr, Druck der Ersten kroatischen Aktiendruckerei, Osijek, 1931.; 1935.; 1936.
3. Andrić-Novinc, Nedjeljka. Gdje je blago, PH, Slavonski Brod, 2003.
4. Andrić-Novinc, Nedjeljka. U otkucaju srca mog, PH, Slavonski Brod, 2007.
5. Andrić-Novinc, Nedjeljka; Maoduš, Marija. Ostavljeni trag, Udruga povjesničara i baštinih zavičajne starine Slavonije, Baranje i Srijema, Slavonski Brod, 2006. (koautorstvo)
6. Benošić, Valentin. Mi, ovdje, Slavonski Brod, 1966.
7. Benošić, Valentin. Zima u sobi: mojoj majci, SNK, Redakcija SNK i MH, Ogranak, Slavonski Brod, 1967., str. 33.
8. Benošić, Valentin. Mati koja čeka, SNK, Redakcija SNK Slavonski Brod, 1968., str. 54
9. Benošić, Valentin. Slavonske minijature, Osijek, 1975.
10. Benošić, Valentin. Zaljubljenici Cibalae, Vinkovci, 1976.
11. Benošić, Valentin. Slava Panonije, Vinkovci, 1980.
12. Bodiš, Pavle. Pripovijetke, Plamen, Slavonski Brod, 1954.
13. Crepić, Josip. Rusvaj i druge pripovijesti, Osijek, 1918.
14. Crepić, Josip. Batalija i druge pripovijesti, Osijek, 1924.
15. Crepić, Josip. Izabrane pripovijesti, priredio M. Šola, SNP, Slavonica, kolo 8, knj. 39, Vinkovci, 1994.
16. Crepić, Josip. Vlakom, saonama, kolima i pješice kroz Cvelferiju, Vinkovci, 1934.
17. Crepić, Josip. Ili jesmo ili nismo, 1934., Vinkovci, 1934.
18. Dević, Antun. Župa Garčin. Osijek : vlast. naklada, 2008.

19. Dević, Antun; Starešina, Stjepan. Župa Trnjani, Osijek : S. Starešina, 2009.
20. Filakovac, Ivan. Naši svakdašnji griesi: za Hrvatski puk napisao Ivan Filakovac, učitelj garčinski, Društvo sv. Jeronima, Zagreb, 1891.
21. Jagnjić, Ivan. 6 godina u paklu: 6 years in hell, vlastita naklada, Slavonski Brod, 2009.
22. Jagnjić, Ivan. Povratak u stari kraj: Return to old country. [S. l. : s. n.], 2016.
23. Klaić, Franjo Žaverij. Slovnica nĕmaĕkoga jezika. Za pĕrvi razred niŕjih realkah s ilirskim nastavnim jezikom, Troškom C. k. prodaonice školskih knjigah, Beĕ, 1856.; Slovnica nĕmaĕkoga jezika: za pĕrvi razred niŕjih realkah, C. k. naklada školskih knjigah, Beĕ, 1859.
24. Klaić, Franjo Žaverij. Die Behandlung des deutschen Sprach unterrichtgegenstanden an kroatischen Schulen, Izvještaj varaŕdinske real., god. 1856. – 1857.
25. Klaić, Franjo Žaverij. Stara i nova škola, Izvještaj varaŕdinske real., god. 1856. – 1857.
26. Klaić, Franjo Žaverij. Der Privatunterricht und der oeffentliche Unterricht, Izvještaj varaŕdinske real., god. 1857. – 1858.
27. Klaić, Franjo Žaverij. Kratki nauk o gojenju pĕelah, Bĕrztiskom Franje Œupana, Zagreb, 1859.
28. Klaić, Franjo Žaverij. Jezikoslovna i stvarna obuka u puĕkih uĕionah, na temelju ĕitankah, razjasnio Franjo Klaić, Tiskom Dragutina Albrechta, Zagreb, 1861.; 2. izd. Brztiskom D. Albrechta, Zagreb, 1862.
29. Klaić, Franjo Žaverij. Nauk o svilarstvu, Bĕrztiskom Narodne tiskarnice dra Ljudevita Gaja, Zagreb, 1850.; 2. izd. Vlastitost i troškom Knjigarne L. Hartmĕn-a, Zagreb, 1862.
30. Klaić, Franjo Žaverij. Osebna i javna (skupna) obuka, Izvještaj zagrebaĕke muš. uĕitelj. škole, god. 1862. – 1863.
31. Klaić, Franjo Žaverij. Uĕitelj u školi ili primjeri svrhi shodna predavanja u puĕkoj uĕioni: za uĕitelje i uĕiteljske pripravnike, napisao Franjo Klaić, vlastitost i troškom knjigarnice Lavoslava Hartmana, 1 – 3, Zagreb, 1862. – 1864.
32. Klaić, Franjo Žaverij. Poĕetna raĕunica ili Sustavna obuka u raĕunstvu na pamet., vlastita naklada, Zagreb, 1863.
33. Klaić, Franjo Žaverij. Mali ratar ili Kratki nauk o ratarstvu u pitanjih i odgovorih. Za porabu u puĕkih uĕionah..., Troškom Lav. Hartmana, Zagreb, 1865.
34. Klaić, Franjo Žaverij. Mali stoĕar ili Kratki nauk o stoĕarstvu u pitanjih i odgovorih. Za porabu u puĕkih uĕionah., Troškom Lav. Hartmana, Zagreb, 1865.

35. Klaić, Franjo Žaverij. Govor Ravnatelja Klaića držan prigodom svetčanog otvorenja treće glavne učione dne 22. listopada 1865., Izvještaj zagrebačke muš. učitelj. škole, god. 1865. – 1866.
36. Klaić, Franjo Žaverij. Pedagoško-didaktički kažiput ili Stvarna obuka u pučkoj učioni na temelju čitankah i inih učevnih sredstvih u priměrlih., Troškom Ces. kralj. prodavaonice školskih knjigah, Beč, 1866.
37. Klaić, Franjo Žaverij. Aufgaben-Schlüssel zum ersten Theile des Praktisch-theoretischen Lehrganges der kroatischen Sprache, Verlag von Leop. Hartman's Buchhandlung, Agram, 1867.; 1868.; 1872.; 1874.
38. Klaić, Franjo Žaverij. Kod nas tko ne radi, ne dadu mu jesti, Izvještaj zagrebačke niž. puč. obospolne izrael. komunal. škole, god. 1867. – 1868.
39. Klaić, Franjo Žaverij. Praktisch-theoretischer Lehrgang der kroatischen Sprache. Nach der natürlichsten Sprachmethode zum Schul-, Privat- und Selbstunterrichte., verfast von Franz Klaić, Druck und Verlag von Leop. Hartmán's Buchhandlung, Agram, 1867. (dva izdanja); 1883. (dva izdanja); 1904.; 1910.; 1921.; Praktisch-theoretischer Lehrgang der kroatischen Sprache: nach der natürlichsten Sprachmethode zum Schul-, Privat- und Selbst-Unterrichte, 3. Aufl., L. Hartman, 1872. – 1879.
40. Klaić, Franjo Žaverij. Polsko gospodarstvo kao nastavna grana u učiteljijstih, Izvještaj zagrebačke muš. učitelj. škole, god. 1868. – 1869.
41. Klaić, Franjo Žaverij. Seoba Hervatah i pripovest cara Konstantina, Izvještaj zagrebačke muš. učitelj. škole, god. 1869. – 1870.
42. Klaić, Franjo Žaverij. Metrička mjera, Izvještaj zagrebačke muš. učitelj. škole, god. 1872. – 1873.
43. Klaić, Franjo Žaverij. Zadaća gospoja pogledom na kulturu, Izvještaj zagrebačke muš. učitelj. škole, god. 1872. – 1873.
44. Klaić, Franjo Žaverij. Računstvo i nova mjera, Izvještaj zagrebačke muš. učitelj. škole, god. 1873. – 1874.
45. Klaić, Franjo Žaverij. Mala gospodarica ili Najbitnije čestice umnoga gospodarstva. Za dčvojčice koje žele biti dobre gazdarice, sastavio Franjo Klaić, Bèrzotis L. Hartmána i družbe, Zagreb, 1874.; 2. povećano i izpravl. izd., Brzotis L. Hartmána i družbe, Zagreb, 1874.
46. Klaić, Franjo Žaverij. Naputak za porabu računala. Za hrvatske učitelje i učiteljske pripravnike prir. F. Klaić, Nakl. Lavoslava Hartmána, Zagreb, 1874.

47. Klaić, Franjo Žaverij. Preparandija za učiteljice. (u povodu članka Adolfa Vebera napisana u obranu ženske preparandije sestara milosrdnica i protiv osnivanja zemaljske ženske preparandije u Zagrebu), Brzotiskom Dioničke tiskare, Zagreb, 1874.
48. Klaić, Franjo Žaverij. Ključ, po kojem se nalaglje može ustanoviti ciena robi po metričkom sustavu, Izvještaj zagrebačke muš. učitelj. škole, god. 1874. – 1875.
49. Klaić, Franjo Žaverij. Računanje protivnimi olinami i brojčane jednačbe. Za građanske i više djevojačke škole kao i za učiteljske pripravnike i samouke., Nakladom L. Hartmána, Zagreb, 1875.
50. Klaić, Franjo Žaverij. Čitanka za gradske opetovnice u kraljevini Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji, sastavio Franjo Klaić, Nakl. Lav. Harmána, Zagreb, 1877., 1878.; 3. izpravl. izd. u Nakl. Akademijske knjižare L. Hartmana, 1887.
51. Klaić, Franjo Žaverij. Čitanka za gradske opetovnice u kraljevini Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji, 2. popravljeno izd., Lav Hartman, Zagreb, 1877.
52. Klaić, Franjo Žaverij. Čitanka za seoske opetovnice i seljake u kraljevini Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji, izdao Lav. Hartman, Zagreb, 1878.
53. Klaić, Franjo Žaverij. Kroatisher Dolmetscher. Ein praktisches Handbuch zur schnellen und leichten Erlernung der kroatischen Sprache, wie selbe in Kroatien, Slavonien, Dalmatien, Bosnien und Herzegovina gesprochen wird, Verlag von Leop. Hartmán, Agram, 1878.
54. Klaić, Franjo Žaverij. Aufgaben-Schlüssel zum ersten Theile des Praktisch-theoretischen Lehrganges der kroatischen Sprach, Verlag von Leop. Hartmán, Agram, 1879.
55. Klaić, Franjo Žaverij. Aufgaben-Schlüssel zum zweiten Theile des Praktisch-theoretischen Lehrganges der kroatischen Sprache, Verlag von Leop. Hartmán, Agram, 1884.
56. Schlüssel zum Praktischen Lehrgang der kroatisch-serb. Sprache. Nach der natürlichen Sprachmethode zum Schul -, Privat - und Selbst - Unterricht., von Franz Klaić, tisak i naklada L. Hartmana, Agram, 1891.; Leop. Hartman's Verlag, Agram, 1910.
57. ...Dir. Fr. Klaić. Interprete croato (serbo-croato). Manuale pratico per imparare presto e facilmente la lingua croata (serbo-croata) parlata in Croazia, Slavonia, Dalmazia, Serbia, Bosnica ed Erzegovina., Premiata libreria editrice M. Polonio – Balbi, Stab. tipo – litografico di e. Mohovich, Fiume, 1900.
58. Franz Klaić. Kroatish-serbischer Dolmetscher. Ein praktisches Handbuch zur schnellen und leichten Erlernung der kroatisch-serbischen Sprache, wie diese in Kroatien, Slavonien, Dalmatien, Serbien, Bosnien und der Herzegovina gesprochen wird, L. Hartman's Verlag, Agram, 1911.

59. Klaić, Franjo Žaverij. Da se razkrstimo! (Uzvrat na uztuk.); (Odgovor na pisanje Adolfa Vebera Tkalčevića u Obzoru o preparandiji opatica u Zagrebu.), Dionička tiskara, Zagreb, ?.
60. Klaić, Vjekoslav. Majka i kći. Izvorna pripoviest, Tiskom Dragutina Albrechta, Zagreb, 1875.
61. Klaić, Vjekoslav. Povijest Austro-ugarske monarhije, Nakladom knjižare Lav. Hartmana, Zagreb, 1875.
62. Klaić, Vjekoslav. Zemljopis Monarkije austro–ugarske, Zagreb, 1875.
63. Klaić, Vjekoslav. Kratak sveobći zemljopis, Zagreb, 1875.; 1881.
64. Klaić, Vjekoslav. Kralj Dimitar Svinimir i njegovo doba, Naklada Kr. sveučilišne knjižare Fr. Župana, Zagreb, 1876.
65. Klaić, Vjekoslav. Prirodni zemljopis Hrvatske, Tiskom C. Albrechta, Zagreb, 1878.
66. Klaić, Vjekoslav. Bosna. Podatci o zemljopisu i poviesti Bosne i Hercegovine, Nakladom MH, Zagreb, 1878.; pretisak Stuttgart, 1989.; MH, Zagreb, 2010.
67. Klaić, Vjekoslav. Povjesnica srednjega vijeka za niže razrede srednjih učiliša, Nakladom Kr. Hrv.–Slav.–Dalm. zemaljske vlade, Zagreb, 1878.; 1887.; 1895 (2. i 3. izd. pod naslovom Povjes(t)nica srednjega vijeka. Za niže razrede srednjih učilišta.)
68. Klaić, Vjekoslav. Veliki atlas za srednje škole i za samouke, Nakladom i troškom Sveučilišne knjižare Fr. Župana, Zagreb, 1879.
69. Klaić, Vjekoslav. Bosnensia (preštampano iz Obzora), Tisak dioničke Tiskare, Zagreb, 1879.
70. Klaić, Vjekoslav. Poviest Bosne do propasti kraljevstva, Zagreb, 1882.; njem. izd. Leipzig 1885.; mađ. izd. Nagy-Becskerek 1890.; pretisak Sarajevo, 1990.
71. Klaić, Vjekoslav. Opis zemalja u kojih obitavaju Hrvati I. – III., na sviet izdalo Društvo Sv. Jeronima, Zagreb, 1880. – 1883.
72. Klaić, Vjekoslav. Zemljopis zemalja u kojih obitavaju Hrvati, 1 - 3, na sviet izdalo Društvo sv. Jeronima, Zagreb, 1880. – 1883. (2. i 3. sv. pod naslovom Opis zemalja u kojih obitavaju Hrvati).
73. Klaić, Vjekoslav. Klaić, Vjekoslav. Slavonija od X. do XIII. stoljeća: razpravica, Tisak dioničke tiskare, Zagreb, 1882.
74. Klaić, Vjekoslav. Zemljovid hrvatske Dalmacije, Bosne i Hercegovine, Zagreb, 1886.
75. Klaić, Vjekoslav. Pripovijesti iz hrvatske povijesti 1 – 3, Zagreb, 1886. – 1891.

76. Klaić, Vjekoslav. Povjes(t)nica srednjega vieka. Za više razrede srednjih učilišta, Zagreb, 1888.; 1897.; 1902.
77. Klaić, Vjekoslav. Kosovo. Geografijsko-historijske crtice, Tisak dioničke tiskare, Zagreb, 1889.
78. Klaić, Vjekoslav. Hrvati i Hrvatska. Ime Hrvat u historiji (povijesti) slavenskih naroda, Zagreb, 1890.; 2. izd. 1930.; 3. izd. Split, 1991.
79. Klaić, Vjekoslav. Hrvatska povjesnica. Za više djevojačke škole i liceje, troškom i nakladom Kr. hrv.–slav.–dalm. zem. vlade, Zagreb, 1894.
80. Klaić, Vjekoslav. Bribirski knezovi, Naklada MH, Zagreb, 1897.
81. Klaić, Vjekoslav. Historijski zemljovid hrvatskih zemalja, Zagreb, 1898.
82. Klaić, Vjekoslav. Rodoslovje knezova Nelipića od plemena Svačić. Genealogijska studija, Tiskara i liografija C. Albrechta, Zagreb, 1898.
83. Klaić, Vjekoslav. Zagreb: 1910. – 1913., Naklada knjižare jugoslavenske akademije L. Hartmana, Zagreb, 1913., 1918.
84. Klaić, Vjekoslav. Povijest Hrvata I., Tisak i Nakl. knjižare Lav. Hartmana, Zagreb, 1899.
85. Klaić, Vjekoslav. Rodoslovje knezova Krbavskih od plemena Gusić, Tisak dioničke tiskare, Zagreb, 1899.
86. Klaić, Vjekoslav. Povijest Hrvata II., Tisak i nakl. knjižare Lav. Hartmana, Zagreb, 1900.
87. Klaić, Vjekoslav. Ime i porijeklo Frankopana, Tiskara i litografija C. Albrechta, Zagreb, 1900.
88. Klaić, Vjekoslav. Povijest Hrvata III., Tisak i Nakl. knjižare Lav. Hartmana, Zagreb, 1901.
89. Klaić, Vjekoslav. Krčki knezovi Frankopani, Izdanje MH, Zagreb, 1901.
90. Klaić, Vjekoslav. „Indagines“ i „Portae“ u Hrvatskoj i Slavoniji, Tiskara i litografija C. Albrechta (Jos. Wittasek), Zagreb, 1903.
91. Klaić, Vjekoslav. „Castrum antiquum paganorum“ kod Kašine u Gori zagrebačkoj, Tiskara i litografija C. Albrechta (Jos. Wittasek), Zagreb, 1903.
92. Klaić, Vjekoslav. Slike i slavenske povjesti, Zagreb, MH, 1903.
93. Klaić, Vjekoslav. Povijest Hrvata IV., Tisak i Nakl. knjižare Lav. Hartmana, Zagreb, 1904.

94. Klaić, Vjekoslav. Zadaća Matice hrvatske. Govorio u izvanrednoj glavnoj skupštini Matice hrvatske 29. siječnja 1905., L. Hartman, Zagreb, 1905.
95. Klaić, Vjekoslav. Zanimljiv pečat hrvatskih banova: Jurja Draškovića i Franje Frankopana Slunjskoga (1567. – 1572.), Tiskara i litografija C. Albrechta (Maravić i Dečak), Zagreb, 1909.
96. Klaić, Vjekoslav. Krapinski gradovi i predaje o njima, Tiskara i litografija C. Albrechta, Zagreb, 1909.
97. Klaić, Vjekoslav. Povijest Hrvata V., Tisak i Nakl. knjižare Lav. Hartmana, Zagreb, 1911.
98. Klaić, Vjekoslav. Statut grada Zagreba od god. 1609. i reforma njegova god. 1618., Zagreb, 1912.
99. Klaić, Vjekoslav. Život i djela Pavla Rittera Vitezovića, Izdala MH, Zagreb, 1914.
100. Klaić, Vjekoslav. Banovanje kneza Nikole Frankopana Tržačkoga (1617. – 1622.), Tisak Dioničke tiskare, Zagreb, 1916.
101. Klaić, Vjekoslav. Acta Keglevichiana: annorum 1322. – 1527., Zagreb, 1917.; Porfirogenet, Zagreb, 2010.
102. Klaić, Vjekoslav. Vatroslav Lisinski i prve dvije hrvatske opere, St. Kugli, Zagreb, 1919.
103. Klaić, Vjekoslav. Knjižarstvo u Hrvata : studija o izdavanju i širenju hrvatske knjige, Naklada knjižare St. Kugli, Zagreb, 1922.
104. Klaić, Vjekoslav. Novija istraživanja o krsnom imenu (preštampano iz „Hrvata“), Zagreb, 1922.
105. Klaić, Vjekoslav. Hrvatsko kraljevstvo za prva tri Habsburgovca (1527. – 1608.), Tisak i nakl. knjižare Lav. Hartmana, Zagreb, 1922.
106. Klaić, Vjekoslav. Kroz tisuć godina. Historijsko razmatranje prigodom priprave za proslavu tisućgodišnjice hrvatske države, Izd. Odbor za proslavu tisućgodišnjice hrvatske države, Zagreb, 1923.
107. Klaić, Vjekoslav. Deset zapovijedi majke Hrvatske svim vjernim sinovima i kćerima, Tisak Nadbiskupske tiskare, Zagreb, 1926.
108. Klaić, Vjekoslav. Crtrice iz hrvatske prošlosti, MH, Zagreb, 1928.
109. Klaić, Vjekoslav. Hrvatska kraljevska deputacija za kongresa u Veroni, Nadbiskupska tiskara, Zagreb, 1928.

- 110.Klaić, Vjekoslav. Povijest Hrvata od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća I. – V., Nakladni zavod MH, Zagreb, 1972.; 1973.; 1974.; 1975.; 1980.; 1981.; 1985.; 1988.
- 111.Klaić, Vjekoslav. Hrvati i Hrvatska: ime Hrvat u historiji slavenskih naroda, pretisak, Liber Verlag, Mainz, 1978.; pretisak 1930.; Laus, Split, 1991.
- 112.Klaić, Vjekoslav. Slavonske povijesne teme, Slavonica, IV. kolo, knj. 20, SNP, Vinkovci, 1994.
- 113.Klaić, Vjekoslav. Imotskom krajinom: putopisi i zemljopisni opisi, MH, Ogranak, Imotski, 1996.
- 114.Klaić, Vjekoslav. Crtice iz prošlosti, priredio D. Pavličević, Riječ, Biblioteka Brodski pisci, kolo 1., knj. 2, Vinkovci, 2002.
- 115.Klaić, Vjekoslav. Posljednji Zrinski i Frankopani, Stih, Zagreb, 2008.
- 116.Klaić, Vjekoslav. Prirodni zemljopis Hrvatske, MH, Zagreb, 1878.; 2010.
- 117.Maoduš, Ilija. Divani iz ravnice. Slavonski Brod : Brodska udruga humorista amatera, 1997.
- 118.Maoduš, Ilija. Selna. Selna : Vijeće mjesnog odbora Selna ; Zagreb : Program Mi, 1999.
- 119.Maoduš, Ilija. Usnule vode Brezne. Vinkovci : Riječ, 2002.
- 120.Maoduš, Ilija. Garčin : od Garduna na brdu do Garčina u ravnici : za jubilarno slavlje: 530 godina zavičajnog spominjanja, 350 godina župe, 240 godina školstva : kulturno-povijesni prikaz. Garčin : Općina Garčin ; [Slavonski Brod] : Udruga povjesničara i baštinka zavičajne starine Slavonije, Baranje i Srijema, 2004.
- 121.Maoduš, Ilija. 70 godina ŠD "Gardun Garčin". Zagreb, Program MI, 1998.
- 122.Maoduš, Ilija. 80 godina ŠD "NK Gardun Garčin". Garčin, NK Gardun, 2008.
- 123.Maoduš, Ilija. 60 godina NK "Sapci", Sapci : sportski i kulturno-povijesni prikaz : [1954.-2014.] Sapci : NK "Sapci" ; Slavonski Brod : Udruga povjesničara i baštinka zavičajne starine Slavonije, Baranje i Srijema, 2014.
- 124.Maoduš, Ilija. Vrhovina : kulturno povijesni pregled. Garčin : Općina Garčin, 2014.
- 125.Maoduš, Ilija. Povijest Dobrovoljnoga vatrogasnoga društva Garčin : (1928. -2018.) Garčin : Dobrovoljno vatrogasno društvo Garčin ; [Slavonski Brod] : Udruga povjesničara Slavonije, Baranje i Srijema, 2018.
- 126.Maoduš, Ilija. Zadubravlje. Zadubravlje : Udruga povjesničara i baštinka zavičajne starine Slavonije, Baranje i Srijema, 2018.

127. Maoduš, Marija. Ravnica u meni, UPBZS SBS, Slavonski Brod, 1999.; 2000.
128. Maoduš, Marija. Ostavljeni trag, UPBZS SBS, Slavonski Brod, 2006. (koautorstvo)
129. Sve ovo čekanje, KLD Berislavić, Slavonski Brod, 1998.
130. Čuvar poljskih cvjetova, Književna udruga Brod, Slavonski Brod, 2009.
131. Šareni kamenčići ili moj dom, Udruga Aldo, Slavonski Brod, 2017.
132. Peračković, Nevenka. Nemoj me čekati. Vinkovci : Slavonska naklada "Privlačica", 1994.
133. Relković, Josip Stjepan. Kučnik shto svakoga miseca priko godine u polju, u berdu, u bashcsi, oko marve i xivadi, oko kuche i u kuchi csiniti i kako zdravje razloxno uzderxavati ima, iz dugovicsnog vixbanja starih kučnikah povadih i u slavanskom glasu izdade Josip Stipan Relkovich od Ehrendorf, slavne Diakovacske biskupie shtaabski parok u Vinkovcih, Slovih Ivana Martina Divald, Osik, 1796.;
134. Relković, Josip Stjepan. Kućnik, što svakoga miseca priko godine... činiti i kako zdravje razložno uzdražavati ima..., u slavanskom glasu izdade Josip Stipan Relković, Osik, 1796.; Kućnik, priredio J. Bratulić, Slavonica, kolo 19, knj. 93, SNP, Vinkovci, 1994.
135. Rothmüller, Aron Marko. Tri palestinske narodne pjesme za mješoviti zbor i glasovir, Beč, 1932.
136. Rothmüller, Aron Marko. Tri pjesme Vladimira Nazora = Drei Lieder Vladimir Nazors: pjevanje i glasovir: Gesang und Klavier, tiskane muzikalije, Albini, Zagreb, 1932.
137. Rothmüller, Aron Marko. Hajimu Nahmanu Bjaliku u spomen za violinu, violu i violoncello, Zagreb, 1936.
138. Rothmüller, Aron Marko. Aforizmi za harfu = Aphorismes pour harpe = Aphorisms for harp = Aphorismen für Harfe, tiskane muzikalije, Edition Omanut, Zagreb, cop. 1936.
139. Rothmüller, Aron Marko. Die Musik der Juden: Versuch einer geschichtlichen Darstellung ihrer Entwicklung, Zürich, 1951.
140. Rothmüller, Aron Marko. The Music of the Jews: An Historical Appreciation, London, 1953.; New York, 1954. i 1960.; Cranbury 1975.
141. Rothmüller, Aron Marko. Divertimento za tromblon solo, timpane i gudački orkestar, London, 1955.
142. Rothmüller, Aron Marko. Pronunciation of German Diction: Guidelines and Exercises for the Pronunciation of German in Speech and in Singing for Speakers of English, Bloomington, Ind. 1978.

- 143.Smoljo, Mato. Obale sunca : roman o izbjeglicama iz 50-ih godina. Garčin : vlast. naklada, 1987.
- 144.Smoljo, Mato. Tuđa sreća nije i moja Garčin : vlast. naklada, 2017.
- 145.Smoljo, Mato. Ja sam neki Mija. Garčin : vlast. naklada, 2017.
- 146.Stojiljković, Petar M.; Katić, Ivka. Tako se kovalo bratstvo i jedinstvo. Kulturno–umjetničko društvo Mičo Vitas, Trnjani, 1972. (koautorstvo)
- 147.Tomac, Ivan. Posavske teme. Vinkovci : Riječ, 2007.
- 148.Tomac, Zdravko. Izvori i način financiranja mjesne zajednice, Porodica i domaćinstvo, Zagreb, Beograd, 1967.
- 149.Tomac, Zdravko. Mjesna zajednica novi tip lokalne samouprave: doktorska disertacija, Z. Tomac, Zagreb, 1976.
- 150.Tomac, Zdravko. Sadržaj rada i program mjesne zajednice u gradskom i seoskom naselju, Porodica i domaćinstvo, Beograd; Zagreb, 1967.
- 151.Tomac, Zdravko. Mjesna zajednica u teoriji i praksi, „Zagreb“, Zagreb, 1977.
- 152.Tomac, Zdravko. Socijalističko samoupravljanje, Pravni fakultet, Centar za stručno usavršavanje i suradnju s udruženim radom, Zagreb, 1981.
- 153.Tomac, Zdravko. Ostvarivanje temeljnih vrijednosti delegatskog sistema, Institut za političke nauke Fakulteta pokitičkih nauka, Zagreb, 1984.
- 154.Tomac, Zdravko. Ustavna reforma deset godina kasnije, „Zagreb“, Samobor, 1984.
- 155.Tomac, Zdravko. Novi komunalni sistem, „Moša Pijade“, Porodica i domaćinstvo, Zagreb, 1990.
- 156.Tomac, Zdravko. Kroatien zwischen Krieg und Selbstaendigkeit, Universitaet, OKC, Zagreb, 1991.
- 157.Tomac, Zdravko. Iza zatvorenih vrata: 1. dio: Tako se stvarala hrvatska država, Organizator, Zagreb, 1992.; 2. dio: Tko je ubio Bosnu?, Birotisak, Zagreb, 1994.
- 158.Tomac, Zdravko. The struggle for the Croatian state: trough hell to democracy, Profikon, Zagreb, 1993.
- 159.Tomac, Zdravko. Paukova mreža balkanskog krvnika, 1. izd., Birotisak, Zagreb, 1994.
- 160.Tomac, Zdravko. Milošević muss besiegt werden, Birotisak, Profikon, Zagreb, 1995.

161. Tomac, Zdravko. Zagrebačka kriza: politologijska analiza i dokumenti, Promocija, Gradska organizacija SDP, Zagreb, 1997.
162. Tomac, Zdravko. Zločin bez kazne, Matrix Croatica, Trst; Zdravko Tomac, Zagreb, 1999.
163. Tomac, Zdravko. Prijepori o nacionalnom: u znaku mosta, Birotisak, Zagreb, 2003.
164. Tomac, Zdravko. Predsjednik: protiv krivotvorina i zaborava, Slovo M, Zagreb, 2004.
165. Tomac, Zdravko. Junak našeg vremena: razgovori s Markom Veselicom, vlast. nakl., Zagreb, 2005.
166. Tomac, Zdravko. Ponoćne misli, Detecta, Zagreb, 2005.
167. Tomac, Zdravko. Predsjednik protiv predsjednika, Detecta, Zagreb, 2005.
168. Tomac, Zdravko. Moj obračun s KGB-om: Komunizmom Globalizmom Bezboštvom: Tomac protiv Tomca, Detecta, Zagreb, 2007.
169. Tomac, Zdravko. Tuđmanizam i mesičizam: predsjednik protiv predsjednika, Nominativ, Zagreb, 2007.
170. Tomac, Zdravko. Obraćanje: (od komunistu do vjernika), Nominativ, Zagreb, 2008.
171. Tomac, Zdravko. Hvalospjev ljubavi: kultura života nasuprot kulturi smrti, Nominativ, Zagreb, 2010.
172. Tomac, Zdravko. Memoari, Tkanica, Zagreb, 2012.
173. Tomac, Zdravko. Peta haaška kolona i njezine žrtve, Tkanica, Zagreb, 2013.
174. Tomac, Zdravko. Crveni predsjednik, Tkanica, Zagreb, 2014.
175. Tomac, Zdravko. Pobjednici i gubitnici, Tkanica, Zagreb, 2015.
176. Tomac, Zdravko. Sudbinski izbori: oni ili mi, Tkanica, Zagreb, 2015.
177. Tomac, Zdravko. Hrvatski patriotizam : što to znači biti Hrvat? Zagreb : Tkanica ; Sesevetski Kraljevec : Grafok, 2017.
178. Tomac, Zdravko. Misli : o vjeri, nevjeri, kulturi života i kulturi smrti. Zagreb : Tkanica ; Sesevetski Kraljevec : Grafok, 2017.